

Hontianska Vrbica - kostol sv. Martina 2020

Obr.2. Východný profil na bm.0-11, výrazná maltová vrstva

Obr.3. Kamenný základ - na bm.22

Obr.4. Výber nálezov - medailón, fajka, nože, guľka, kamenné jadrá

Obr. 1. Kostol sv. Martina - umiestnenie líniovej stavby (čiernou - línia zemného valu)

Miesto výskumu: **Hontianska Vrbica**

Poloha: **kostol sv. Martina**

Realizácia: **Eva Fottová**

Rok výskumu: **2020**

Druh výskumu:
záchranný výskum
č.a. 30236 č.v. 37/2020

Druh náleziska:
kostol
Datovanie:
pravek/stredovek/novovek

Viac informácií na našej webovej stránke:

www.archeol.sav.sk

Kontakt:

nraufott@savba.sk

V roku 2020 sa v rámci pokračovania obnovy kostola sv. Martina v Hontianskej Vrbici (obnova začala v r. 2014, rozsiahly výskum 2014-2015) uskutočnil záchranný archeologický výskum na línovej stavbe „Elektrická prípojka“. Išlo o výkop ryhy dlhej 28 m umiestnenej v areáli zaniknutého cintorína. Stavba bola situovaná SSZ od kostola, v priestore vymedzenom severnou stenou jeho lode a zemným valom zachyteným okolo kostola (Obr.1).

Výkop bol hlboký 80 cm. Rozpoznané tu boli tri kultúrne vrstvy, základ a priekopa. Mierne svahovitý terén prekryvala povrchová vrstva. Pod ňou sa nachádzala výrazná maltová vrstva, ktorá siahala do vzdialenosti 24 m od kostola (Obr.2). Je pozostatkom z väčšej prestavby kostola. V spodnej časti ryhy bola hnedá hlinitá vrstva s výraznejším výskytom zlomkov ľudských kostí, stredovekej a novovekej keramiky. Hrobové jamy sa v hĺbke 80 cm nepodarilo zachytiť. V úseku pri kostole sa v tejto hĺbke nachádzala ešte premiešaná kultúrna vrstva.

Vo vzdialenosti 21,4 m až 22 m od kostola sa zachytil kamenný základ široký 50-60 cm, so zahĺbením 40 cm. Jeho výkop prerezal staršiu maltovú vrstvu (Obr.3). Pravdepodobne ide o kamennú ohradu cintorína. Päť metrov za ňou sa nachádza zvyšok zemného valu. Tvorí ho navrhovaná zem z podlažia. Z vnútornej strany valu bola zachytená priekopa široká 200 cm. V jej výplni sa objavili zlomky tufových kameňov so stopami po opracovaní (stavebný materiál z románskej fázy kostola). Chronologické zaradenie kamenného základu, valu a priekopy nie je na základe výsledkov výskumu možné. Nálezový materiál tvoria hlavne keramické zlomky (stredovek, novovek). Z drobných nálezov majú prevahu železné predmety (klince, nože). Našiel sa aj jeden kovový medailón, fragment hlinenej fajky, hlinená guľka (Obr.4). Medzi nálezovým materiálom sa objavila aj surovina na výrobu kamennej industrie (jadrá na výrobu úštepov).